

SÍNTESI DE DIAGNOSI I ESTRATÈGIES SOBRE: **PROTECCIÓ DEL PAISATGE LITORAL**

El procés d'urbanització del litoral ha arribat a un nivell de saturació en el que protegir els espais costaners que resten no urbanitzats és una necessitat estratègica per al futur de la regió, tant des del punt de vista d'estructura territorial com de valorització econòmica del paisatge. El PDUSC, recentment aprovat, és indispensable per aconseguir-ho però és només un primer pas que hauria de ser complementat per altres nivells de protecció que articuessin una xarxa contínua d'espais protegits, amb diferents graus i intensitats, des del mar als espais naturals de les serralades del litorals, integrant rieres, antics camins, elements de patrimoni cultural i altres fites del paisatge. La restauració i gestió del sòl no urbanitzable és a hores d'ara precària, però, i molts dels usos instal·lats tenen un nivell d'artificialització alt i un caràcter difícilment reversible.

DIAGNOSI ESTRATÈGICA

La transformació del paisatge i el consum de sòl en els municipis litorals

En els darrers vint anys els processos d'urbanització han experimentat un salt d'escala i un canvi en la densitat de l'edificació transformant la morfologia, el paisatge i el funcionament del litoral metropolità de Barcelona. Una intensificació en la producció d'habitatges que afecta tota la província de Barcelona, amb un desenvolupament intensiu en tipologies de baixa densitat han anat diluint els límits entre la ciutat i els espais no urbanitzats al seu voltant, fent que el litoral metropolità esdevingui en la pràctica un continu periurbà. Durant el període 1987-2001 una tercera part de l'habitatge nou construït correspon a cases aïllades o adossades segons dades del Departament de Política Territorial i Obres Públiques. En els municipis petits i mitjans, per sota dels 10.000 habitants, arriba a ser fins al 70% del parc construït en aquells 15 anys.

Als municipis maresmencs, la urbanització ha tendit a fondre els nuclis tant en la direcció mar-muntanya com els marítims entre ells, reduint-se fins a quasi desaparèixer els fèrtils camps i hortes, ara ocupats per hivernacles i activitats periurbanes diverses. Als municipis litorals del Baix Llobregat, els espais agrícoles suporten una elevada pressió immobiliària, fins i tot els inclosos en el Parc agrícola. Al Garraf, l'obertura d'autopistes a la dècada dels noranta ha induït també un ritme alt d'urbanització del litoral.

Així, en l'estreta franja del litoral metropolità hi conviuen encara usos obsolets, aparcaments de caravanes i compra de cotxes de segona mà a primera línia de costa, darrera la via del ferrocarril, amb espais idíl·lics, platges de dunes on encara aniden ocells d'espècies

protegides. Hi ha una elevada diversitat i alt grau de contrastos, amb llocs d'alt valor paisatgístic ja restaurats (Foix, Llobregat, Besòs excepte el darrer tram...) així com d'altres altament degradats (rieres d'Alella, d'Argentona...).

Sovint aquests espais (delta del Foix, colls Miralpeix, Montjuïc, delta del Llobregat i del Besòs, Turó de Montgat, Riera d'Alella i d'Argentona, Cinc Sènies, Riera Baialta, Les Torretes a Calella, el delta de la Tordera...), tenen un paper important com a ecotó, a més d'una gran significació cultural.

El Pla Director Urbanístic del Sistema Costaner

Es tracta del primer pla urbanístic supramunicipal amb efectes vinculats sobre els usos del sòl des del Pla General Metropolità del 1974. Un dels objectius claus del PDUSC és consolidar la protecció del sòl no urbanitzable litoral, sovint sòls intersticials amb preexistència d'usos periurbans, i propícia que els municipis litorals i totes les institucions competents defineixin estratègies de regulació, gestió i projectes per transformar aquests espais, en un termini no superior a la vigència legal del propi PDUSC. A partir de l'aprovació del PDUSC el sòl no urbanitzable costaner ha passat a ser un subjecte de projecte de restauració per si mateix.

Dels sòls classificats com C1 -de màxima protecció- al PDUSC hi ha diversitats d'usos, alguns són boscos, altres agrícoles amb hivernacles, camins i obres transformades, que requereixen projectes de restauració i estratègies de conservació singulars. D'altra banda, molts d'aquests projectes requeriran d'intervencions i acords supramunicipals. De la mateixa manera, l'arranjament de camins de ronda i la evident necessitat d'una continuïtat dels passeigs marítims, si més no peatonal i ciclista, requereix d'una aproximació global i sensible a cada espai en el projecte.

Altres polítiques i estratègies de protecció del paisatge no urbanitzat del litoral

El litoral metropolità representa més del 75% del litoral català, del que queda un 6% urbanitzable pendent de desenvolupament i un 19% protegit. Concretament, hi ha 5 espais **PEIN**, que representen el 14% de tot el territori dels municipis costaners metropolitans. També hi ha 675 ha de Zones d'Especial Protecció d'Aus (**ZEPA**) distribuïdes als municipis del Prat i Viladecans, que engloben les principals zones humides, pinedes litorals i ecosistemes dunars del delta del Llobregat. D'altra banda, la **xarxa de Parcs** de la província

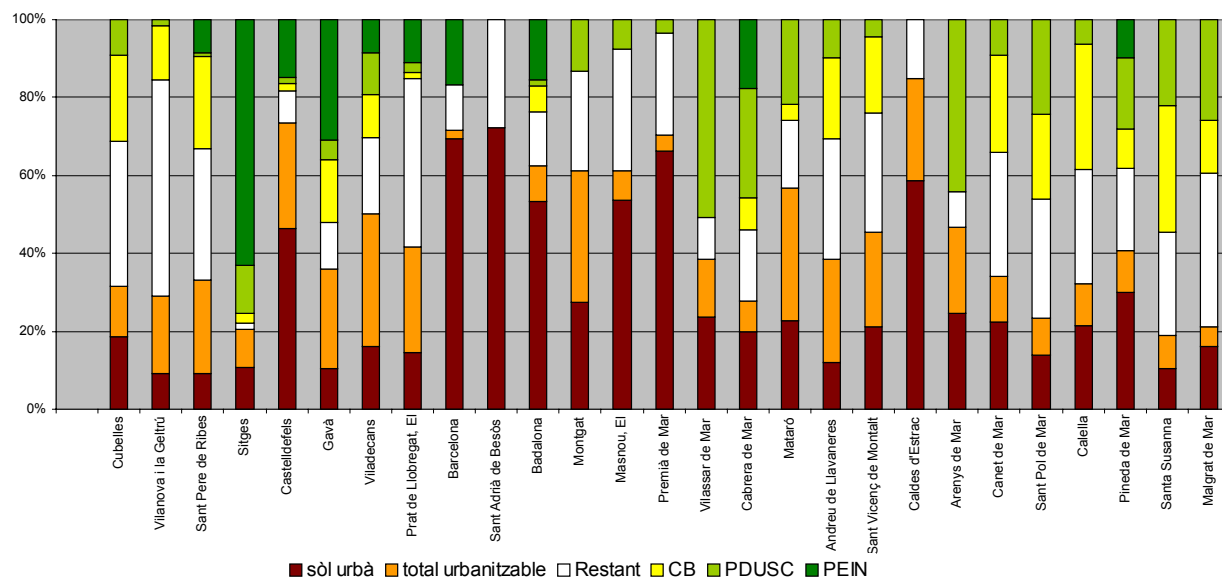
de Barcelona, que inclou 94 municipis i 13 parcs gestionats directament per la Diputació de Barcelona o mitjançant consorcis amb els ajuntaments, afecta al Parc del Garraf, Collserola, i les serres de Marina i Montnegre-Corredor.

Actualment, la Generalitat està seguint una doble via per a la protecció d'espais naturals de Catalunya. A més del PDUSC, també afecta al litoral metropolità d'una banda l'ampliació de la **Xarxa Natura 2000**, xarxa ecològica europea iniciada el 1992, segons la qual els Estats Membres, en el marc de les seves polítiques nacionals d'ordenació del territori i desenvolupament i, especialment per millorar la coherència ecològica dels espais lliures, fomentaran la gestió dels elements del paisatge de primordial importància per a la fauna i la flora silvestre. Segons el projecte, el 26,7% del territori de Catalunya s'incorporarà a aquesta protecció. D'aquests espais, estan en curs d'aprovació àmplies àrees de les costes del Garraf i del Maresme, els deltes del Llobregat i riu Tordera, la serra del litoral central, i també fons marins

Així mateix, s'estan concretant les directrius sobre la connectivitat biològica i paisatge, com el **Pla especial de connectors biològics**.

Al següent gràfic es representa la distribució municipal d'espais segons el seu ús. Si es destria l'ús natural protegit pel PEIN, el PDUSC o el que té potencial com a Corredor biològic (CB), del que és urbà o ho serà en el futur, queda encara una franja més o menys extensa segons el municipi, amb capacitat per acollir tant un tipus d'ús com l'altre. Quan més extensa és aquesta àrea, major és la capacitat de definir el futur territorial del terme.

Distribució d'usos de sòl en els municipis litorals, 2005

ESTRATÈGIES

Objectius

- Protecció d'una xarxa contínua d'espais oberts al litoral
- Impuls de nous mecanismes de gestió del sòl no urbanitzable protegit

Accions

- Consolidació dels espais protegits pel PDUSC per l'adquisició pública de sòl d'una forma sistemàtica durant els propers 10 anys
- Impulsar acords de Custòdia per la gestió del sòl públic i privat
- Aplicació a nivell supramunicipal de models de gestió urbanística (polígons discontinus i altres) per concentrar densitats d'edificació i obtenir com a cessió sòl protegit.
- Protecció d'espais de continuïtat entre espais protegits, en sòl no urbanitzable
- Definició d'espais de filtre entre espais protegits i teixits urbans, en sòl no urbanitzable sense protecció especial, que acceptin noves activitats de poc nivell d'artificialització capaces de generar plusvàlues positives
- Definició d'una xarxa de carreteres de caràcter panoràmic o paisatgístic i adequació del seu entorn.

Projectes locals en curs

Protecció zona agrícola (Pla de Grau)	Malgrat de Mar
Protecció del paratge de Capaspre i altres zones verdes per enllaçar amb Montnegre Corredor	Calella
PE Sól no urbanitzable	Sant Vicenç de Montalt
PE Cinc Sènies	Mataró
Tancament de la Pedrera Vallesana	Badalona
Parc Agrari (PE) Anella verda	Prat de Llobregat, el
Parc Agrari (PE) El Remolar i les Filipines (PE) Ampliació espai PEIN	Viladecans
Parc Agrari (PE) Parc Natural del Garraf (PE)	Gavà
Parc Agrari (PE)	Castelldefels
Ampliació Parc Natural del Garraf Protecció Colls Miralpeix	Sitges
Platja Llarga: protecció ambiental Protecció Colls Miralpeix	Vilanova i la Geltrú

Projectes futurs

Ampliació Xarxa Natura 2000: riu Tordera, Montnegre Corredor	Malgrat de Mar
Ampliació Xarxa Natura 2000: Montnegre Corredor Protecció zona agrícola	Santa Susanna
Ampliació Xarxa Natura 2000	Mataró
Ampliació Xarxa Natura 2000	Premià de Mar
Ampliació Xarxa Natura 2000	Masnou, el
Tancament de la Pedrera Vallesana	Badalona
Anella verda Ampliació Xarxa Natura 2000: Delta del Llobregat-pineda litoral	Prat de Llobregat, el
Ampliació Xarxa Natura 2000: Delta del Llobregat-pineda litoral	Viladecans
Ampliació Xarxa Natura 2000: Delta del Llobregat-pineda litoral	Gavà
Parc Agrari (PE)	Castelldefels
Ampliació Xarxa Natura 2000: Colls Miralpeix i Costes del Garraf Protecció Colls Miralpeix	Sitges
Ampliació Xarxa Natura 2000: Colls Miralpeix	Sant Pere de Ribes
Ampliació Xarxa Natura 2000: Colls Miralpeix	Vilanova i la Geltrú
Ampliació Xarxa Natura 2000: riu Foix	Cubelles